

Nebourat! Přístupy k rekonstrukci Vyšehradského mostu

Don't ruin it! Approaches to the Reconstruction of Vyšehrad Bridge

Petr Tej

Klíčová slova: rekonstrukce | železniční most | industriální kulturní dědictví
Keywords: reconstruction | railway bridge | industrial cultural heritage

Péče o historické mostní konstrukce přináší mnoho výzev. Požadavek na modernizaci je v případě exponovaných mostních konstrukcí obvyklý, otázka funkčnosti, i ve smyslu bezpečnosti, je pak naprosto zásadní. Z povahy věci je zřejmé, že důraz na zachování funkce stavby je v případě drtivé většiny objektů stěžejní podmínkou zásahu, zároveň však tento přístup může značně omezit až vyloučit prezentaci dalších hodnot, které v sobě historická konstrukce nese. Hledání možnosti maximálního zachování dalších hodnot při splnění bezpečnostních parametrů představuje hlavní výzvu spojenou s péčí o historické mosty. Moderní inženýrství dlouhodobě zvyšuje požadavky na splnění bezpečnostních předpisů mostních konstrukcí, které je u historických objektů problematické naplnit. Z hlediska degradace materiálu jsou zároveň tyto stavby často vystaveny extrémnímu namáhání a degradační procesy probíhají o to intenzivněji. V kombinaci s nízkou až absentující pravidelnou údržbou dochází k jejich chátrání, často až na hranu životnosti.

Praha má dva ikonické pohledy. Prvním je Karlův most se siluetou Pražského hradu v pozadí, tím druhým pak most železniční rámovaný impozantní stavbou Vyšehradu. Od roku 2004 je zapsanou kulturní památkou. Železniční most na Výtoni byl ve své první podobě zprovozněn 15. srpna 1872, současný vzhled pochází z roku 1901. Jedná se o nýtovanou konstrukci se třemi parabolickými oblouky o rozpětí cca 70 m se svislicemi a diagonálami ve tvaru členěných průřezů. Konstrukce je významnou technickou kulturní památkou, která se navíc nachází v exponované části pražské památkové rezervace. Vinou dlouhodobě opomíjené základní údržby však došlo k zchátrání konstrukce do té míry, že bylo rozhodnuto Správou železnic o jejím zbourání.

Zbourání železničního mostu však představuje nejenom ztrátu konkrétní mostní konstrukce, která sama o sobě disponuje řadou kvalit, ale také ztrátu signifikantního panoramatu města Prahy. Nabízí se proto otázka, zda lze přistoupit k rekonstrukci takto poničené, a zároveň významně zatížené konstrukce, a přitom zachovat její ikonické tvarosloví? Domnívám se, že ano. Po provedení doplňujícího průzkumu a studie vyplynulo následující. Z hlediska identifikovaných úrovní nadměrného namáhání v rámci hodnocení únavy byly zváženy metody pro výměnu dotčených komponent. Byl představen návrh pro postupnou výměnu celé konstrukce mostovky zahrnující příčné nosníky a podélné kolejové nosníky, a to včetně výměny dotčených diagonálních prvků v koncích hlavních obloukových nosníků.

Tyto metody vycházejí z přijetí následujících hlavních zásad:

respektu k důležité památkové hodnotě historického železničního mostu s tím, že tam, kde to bude možné, budou vyměňované komponenty nahrazeny shodnými, minimalizace narušení železničního provozu, což umožňuje provádění výměn komponent v rámci krátkých výluk provozu (tam, kde to bude možné), využití zavedených technologií pro opravy a sanace takovýchto historických mostů nad vodními toky.

Hodnocení bylo založeno na předpokladu, že most bude i nadále provozován jako dvoukolejný a po jeho stranách budou dvě používané lávky. V některých možných scénářích se však uvažuje s možností, že most by byl do budoucna provozován jako jednokolejný, zatímco jedna ze současných kolejí by byla přemístěna na nový souběžný most, jehož vybudování je navrhováno. Tím by se radikálně snížilo vnesené zatížení mostu, a zároveň by se usnadnila budoucí správa a údržba mostu, neboť by vznikl větší prostor pro bezpečný přístup k vnitřním stranám oblouků, zatímco vlaky by mohly projíždět po protější koleji. Z hlediska dosavadní dlouhé historie mostu a možnosti výskytu únavového poškození jeho konstrukce (zejména u příčných nosníků) je pravděpodobné, že některé nebo všechny doporučené práce související s výměnou mostovky bude i tak zapotřebí provést.

Obr. 1 Vizualizace návrhu rekonstrukce Vyšehradského mostu od architektonického studia Bridge Structures.
Autoři vizualizace: studio monolot